

2010. január 20., szerda

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

EURÓPAI PARLAMENT

Az AKCS–EK Partnerségi Megállapodás

P7_TA(2010)0004

Az Európai Parlament 2010. január 20-i állásfoglalása az AKCS–EK Partnerségi Megállapodás (a Cotonou-i megállapodás) második felülvizsgálatáról (2009/2165(INI))

(2010/C 305 E/01)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 208-211. cikkére,
 - tekintettel a legutóbb az AKCS-EK Miniszteri Tanács 1/2006. számú határozatával módosított ⁽¹⁾, az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok (AKCS-országok), illetve az Európai Közösség és tagállamai között létrejött, 2000. június 23-án Cotonouban aláírt és 2005. június 25-én Luxemburgban felülvizsgált partnerségi megállapodásra ⁽²⁾ (Cotonou-i megállapodás),
 - tekintettel a Cotonou-i megállapodás 95. cikkére, amely a megállapodás ötvenkénti kiigazítását lehetővé tevő felülvizsgálati záradékról rendelkezik,
 - tekintettel a Tanács által az AKCS Miniszterek Tanácsa elnökének írt értesítő levélre, amelyet az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa 2009. február 23-i ülésén fogadtak el,
 - tekintettel a támogatások hatékonyságáról szóló 2005. március 2-i párizsi nyilatkozatra, amelynek célja az átláthatóság javítását és a fejlesztési erőforrások nyomon követését célzó modell elősegítése,
 - tekintettel eljárási szabályzata 90. cikkének (5) bekezdésére, valamint 48. cikkére,
 - tekintettel a Fejlesztési Bizottság jelentésére és a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság véleményére (A7-0086/2009),
- A. mivel a Cotonou-i megállapodás elsődleges céljai a szegénység felszámolása, a fenntartható fejlődés és az AKCS-országok fokozatos integrálása a világgazdaságba,
- B. mivel a Cotonou-i megállapodás legutóbbi, 2005-ös felülvizsgálata óta számos változás történt a nemzetközi szinten – mint például az élelmiszer- és energiaárak robbanása, példa nélküli pénzügyi válság, az éghajlatváltozás következményei –, amelyek a fejlődő országokban járnak a legsúlyosabb következményekkel,

⁽¹⁾ HL L 247., 2006.9.9., 22. o.

⁽²⁾ HL L 317., 2000.12.15., 3. o.

2010. január 20., szerda

- C. mivel a globális környezet e legújabb fejleményei – ha nem kezelik azokat megfelelően – alááshatják a Cotonou-i megállapodás célkitűzéseit és csökkenthetik a millenniumi fejlesztési célok (MDG) 2015-ig történő elérésének kilátásait,
- D. mivel a regionális gazdasági partnerségi megállapodások (GPM) aláírása és végrehajtása aláásta az AKCS-országok összetartását és a jelenlegi regionális integrációs folyamatot, mivel fenn kell tartani az AKCS-országok egységét és összetartozását, valamint az AKCS–EU intézmények stabilitását,
- E. mivel a Cotonou-i megállapodás második felülvizsgálata rendkívül időszerű alkalom a rendelkezéseknek a fent említett valósághoz való hozzáigazítására; mivel azonban e problémák többségével a Cotonou-i megállapodás felülvizsgálati megbízása csupán kis részben foglalkozik,
- F. mivel az EU vagy az AKCS-országok részéről felülvizsgálatra kijelölt területek többek között az alábbiak:
- regionális dimenzió;
 - politikai dimenzió, beleértve a migrációt és az adózásra vonatkozó felelősségteljes kormányzást;
 - intézményi dimenzió;
 - az MDG előmozdítása és a politikák fejlesztési célú koherenciája;
 - humanitárius és sürgősségi segítségnyújtás, beleértve a válsághelyzetekben alkalmazott eljárások tisztázását;
 - programozás és a segítségnyújtás végrehajtása, beleértve az AKCS-on belüli keret programozását;
 - éghajlatváltozás és élelmiszerbiztonság mint horizontális témák (az AKCS-országok kérésére),
- G. mivel a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése módosítja az EU intézményi szerkezetét, valamint a belső döntéshozatali egyensúlyát,
1. úgy véli, hogy a Cotonou-i megállapodás második felülvizsgálata alkalmat kell, hogy nyújtson a megállapodás kiigazítására a legutóbbi és jelenlegi válságok – köztük az éghajlatváltozás, a kiugróan magas élelmiszer- és olajárak, a pénzügyi válság és az elképesztő afrikai szegénység – tükrében; hiszi, hogy a válság kiváltó okainak kezelése nem lehetőség, hanem szükségszerűség;
 2. sajnálatosnak tartja, hogy az Európai Parlamentet, az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlést, az AKCS-országok nemzeti parlamentjeit, valamint a civil társadalmi szervezeteket és a nem állami szereplőket megint nem vonták be a döntéshozatali folyamatba, amely a Cotonou-i megállapodás felülvizsgálatra kijelölt területei és cikkei meghatározásához, valamint az EU Tanácsa és az AKCS Miniszterek Tanácsa által elfogadott tárgyalási megbízás kialakításához vezetett;
 3. ösztönzi a nemzeti parlamentek szerepének fokozását a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásban és a későbbi felülvizsgálatok során a demokratikus legitimitás és az érdekeltiség növelésére;
 4. hangsúlyozza, hogy e mulasztás kihat a felülvizsgálati folyamat átláthatóságára és hitelességére, valamint tovább növeli az EU és az AKCS-országok lakossága elidegenedését kormányaitól és intézményeitől;
 5. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az AKCS-országokat egy valódi partnerségi megállapodás létrehozása érdekében az EU-val egyenrangú tárgyalópartnernek tekintsék;

2010. január 20., szerda

6. hangsúlyozza, hogy a Cotonou-i megállapodás politikai vetületét meg kell szilárdítani, különösen a felek azon kötelezettségvállalása tekintetében, hogy a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumából eredő kötelezettségeket betartják;
7. felhívja a Bizottságot, az EU-t és az AKCS Tanácsát, hogy vegyék figyelembe a nemzetközi segélyek átláthatóságára irányuló kezdeményezés elveit és eredményeit;
8. sajnálatosnak tartja, hogy a Bizottság, az EU és az AKCS Tanács a felülvizsgált Cotonou-i megállapodás aláírását megelőző hónapokban nem folytattak hatékony konzultációt a nem állami szereplőkkel, hogy biztosítsák a véleményük figyelembevételét; felhívja az EU és az AKCS-országok hatóságait, hogy indítsanak vitát az AKCS–EU-kapcsolatok 2020 utáni jövőjéről, és e folyamatba vonják be a nem állami szereplőket is;
9. úgy véli, hogy a politikák – különösen a kereskedelem-, a fejlesztési, az agrár- és a halászati politikák – fejlesztési célú koherenciájának az EU fejlesztési együttműködése irányadó elvének kell lennie és a felülvizsgált megállapodásban kifejezetten kell ezzel foglalkozni; ösztönzi a Közös Parlamenti Közgyűlést, hogy az EU és az AKCS-országok politikái közötti összhang fenntartása érdekében alkalmazza gyakrabban a Cotonou-i megállapodás 12. cikkét;
10. a Cotonou-i megállapodás 12. cikkét illetően felhívja a Bizottságot, hogy az AKCS-országok titkárságát és az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlést rendszeresen tájékoztassa valamennyi olyan európai intézkedésről, amely az AKCS-országok érdekeit érintheti; ezzel összefüggésben felhívja a Bizottságot, hogy éljen gyakrabban a főgazgatóságai közötti szolgálatközi konzultációval, valamint a politikai hatásvizsgálatokkal, amelyek növelhetik a politikák fejlesztési célú koherenciáját;
11. elsősorban az egyes országokra vonatkozó gazdasági partnerségi megállapodások hatálybalépése miatt, másodsorban a Cotonou-i megállapodás 37. cikkében foglalt egyes rendelkezések elavultsága miatt szükségesnek tartja az AKCS–EU megállapodás kereskedelmi megállapodásokat érintő részének felülvizsgálatát olyan rendelkezések beillesztése céljából, amelyek az AKCS–EU között meglévő valamennyi kereskedelmi rendszerre (Általános Preferenciális Rendszer (GSP), GSP plus, ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodások, az AKCS-államok Karibi Fóruma (Cariforum) országaival kötött gazdasági partnerségi megállapodások) kiterjednek, valamint egy sor olyan elv és kötelezettségvállalás fenntartását, amelyek nem kerülhetnek ki a megállapodásból, nevezetesen:
- összhang egyfelől az AKCS-országok és az EU közötti kapcsolatokra vonatkozó kereskedelmi keretek, másfelől az AKCS–EU együttműködés magját képező fejlesztési célkitűzések között,
 - annak szavatolása, hogy valamennyi AKCS-ország élvezze egy olyan kereskedelmi keret előnyeit, amely legalább megegyezik a korábbi helyzetükkel, különösen azon országok esetében, amelyek nem tartoznak a legkevésbé fejlett országok közé és nem aláíró felei gazdasági partnerségi megállapodásnak,
 - annak szavatolása, hogy az új kereskedelmi keret az átmeneti időszakok és a végső termékszála meghatározásakor valamennyi AKCS-ország esetében figyelembe veszi a sérülékeny ágazatokat, különösen a mezőgazdasági élelmiszer-termelést, és hogy lehetővé teszi az AKCS-országok által élvezett piaci hozzáférés javítását, különösen az eredetre vonatkozó szabályok felülvizsgálata révén;
12. megjegyzi, hogy a Cotonou-i megállapodás aláíró felei értesítő leveleikben egyértelműen kéri számos kereskedelmi rendelkezés felülvizsgálatát; rámutat, hogy az új területeken, például a kereskedelem számára nyújtott támogatások területén új rendelkezéseket kell bevezetni a megállapodás kereskedelmi területeket érintő fejlesztési dimenziójának biztosítása érdekében;
13. üdvözli az AKCS-országok arra vonatkozó kérését, hogy a következő területeken az együttműködés tekintetében új rendelkezéseket dolgozzanak ki: kereskedelem és fejlesztés, kereskedelem és pénzügy, tisztességes kereskedelem, és tudomásul veszi a fegyverkereskedelemmel kapcsolatos kérésüket;
14. felhívja az Európai Beruházási Bankot (EBB), hogy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) tiltott és megfigyelés alatt álló joghatóságokra vonatkozó meghatározásánál szigorúbb kritériumok alapján vizsgálja felül az offshore pénzügyi központokra vonatkozó politikáját, valamint biztosítsa annak végrehajtását, és az előrehaladásról készítsen éves jelentéseket;

2010. január 20., szerda

15. úgy véli, hogy a Cotonou-i megállapodás jelenlegi felülvizsgálatával, valamint az EBB külső hitelnyújtási hatáskörének féldős felülvizsgálatával és megújításával összefüggésben a fejlesztési kötelezettségvállalásai teljesítésének biztosításához az EBB szervezeti és irányítási felépítésében strukturális változásokra van szükség;
16. felhívja a Bizottságot és az AKCS-országok kormányait, hogy az adóparadicsomokban folyó visszaélések elleni küzdelmet, az adókikerülést és a jogszerűtlen tőkekiáramlást mint elsőbbségi kérdést foglalják bele a Cotonou-i megállapodásba; ezért egy olyan nemzetközi, kötelező erejű mechanizmust szorgalmaz, amely valamennyi transznacionális társaságot arra kötelezi, hogy automatikusan hozzák nyilvánosságra nyereségüket és befizetett adóikat minden olyan országban, ahol működnek;
17. felszólítja a tárgyaló feleket, hogy foglalkozzanak a fejlesztés adózási vonatkozásaival és az AKCS-országokban hatékony, életképes adózási rendszert dolgozzanak ki a fejlesztési finanszírozás fenntartható forrásának biztosítása érdekében, melynek hosszú távú célja, hogy felváltsa a külföldi segélyektől való függőséget; ezzel összefüggésben felhívja a tárgyaló feleket, hogy az AKCS–EU megállapodásnak a közügyek megfelelő kezeléséről szóló 9. cikkének (3) bekezdésébe iktassák be a helyes adóügyi igazgatás elvét;
18. mivel az Európai Fejlesztési Alap (EFA) a Cotonou-i megállapodás szerinti fejlesztési együttműködési politika finanszírozásának fő pénzügyi eszköze, a szigorúbb demokratikus ellenőrzés érdekében kéri annak az Európai Parlament költségvetési hatáskörébe való beépítését;
19. egy új, globális pénzügyi struktúra kialakítására szólít fel annak érdekében, hogy a fejlődő országok is képviseltethessék magukat megfelelő regionális szervezetek révén, hogy a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos megalapozott aggodalmaikat egyedi helyzetüknek megfelelően kezeljék;
20. hangsúlyozza a mikrohitel elősegítésének jelentőségét a kisvállalkozások beruházásainak és fejlesztésének megkönnyítése szempontjából;
21. felszólítja a Bizottságot és az AKCS-országok kormányait, hogy foglalkozzanak az éghajlatváltozás strukturális okaival oly módon, hogy a nemzeti fejlesztési stratégiákban, tervekben és a regionális stratégiai dokumentumokban bevezetik az éghajlatváltozással kapcsolatos automatikus kockázatértékelést;
22. hiszi, hogy a megújuló energiaforrások létfontosságúak az AKCS-országok gazdasági és társadalmi fejlődése számára, tekintve, hogy jelentős megújuló energiaforrással rendelkeznek (nap-, szél-, geotermikus energia és biomassza); sürgeti a tárgyaló feleket, hogy különös figyelmet szenteljenek az AKCS-országok fosszilis üzemanyag-függőségének csökkentése és az áremelkedésekkel szembeni kiszolgáltatottsága enyhítésének azzal, hogy a Cotonou-i megállapodásban prioritást biztosítanak a megújuló energiaforrásoknak;
23. felhívja a Bizottságot és az AKCS-országokat, hogy segítsék elő a szociális dimenziót is felölelő egyenlő és fenntartható fejlődést új vállalkozási formák támogatása révén, ideértve a non-profit vállalkozásokat és/vagy az erkölcsi és gazdasági elvek alapján működő mikrohitelprogramok segítségével, a szociális piacgazdasági modellt követően indított vállalkozásokat;
24. sajnálatosnak tartja, hogy annak ellenére, hogy az AKCS-országok lakosságának többsége vidéken él és a szegénység elleni küzdelem a Cotonou-i megállapodás központi célkitűzése, a mezőgazdaság továbbra is az EU–AKCS-együttműködés elhanyagolt területe;
25. felhívja a Bizottságot, hogy az uniós fejlesztéspolitika végrehajtása során folyamatosan és következetesen kezelje az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos aggodalmakat, fokozza az élelmiszerbiztonság ismertségét a nemzeti és regionális fejlesztési politikákról folytatott párbeszéd révén, valamint segítse elő a regionális mezőgazdasági piac fejlesztését a fejlődő országokban;
26. sürgeti az AKCS-országokat és a Bizottságot, hogy az élelmiszer-biztonság garantálása érdekében összpontosítsanak a mezőgazdasági fejlődésre és kéri, hogy a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés a megállapodásban, valamint a nemzeti és regionális stratégiai dokumentumokban elsőbbségi kérdéssé váljon; hangsúlyozza, hogy az AKCS-országok gazdálkodóinak a helyi piacokra való termeléshez támogatásra és tisztességes bérekre, valamint olyan infrastruktúrákra van szükségük, amelyek képesek biztosítani a kereskedelmet és az áruk mozgását;

2010. január 20., szerda

27. felhívja a Bizottságot, hogy rendszeresen konzultáljon a nők és a fogyasztók szervezeteivel és ténylegesen vonja be őket az agrárpolitika alakításába; úgy véli, hogy a nőszervezeteket a társadalomban betöltött kulcsfontosságú szerepük miatt aktívan be kell vonni a döntéshozatali folyamatokba;
28. mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a kormány által támogatott külföldi befektetők (különösen Afrikában) újabban felvásárolják a mezőgazdasági földterületeket, ami nem megfelelő működtetés esetén veszélyeztetheti a helyi élelmiszerbiztonságot, valamint az AKCS-országokban súlyos és messzemenő következményekhez vezethet;
29. sürgeti a tárgyaló feleket, hogy kerüljék a mezőgazdasági földek felvásárlásának káros hatásait (például a kistermelők földjeinek kisajátítását és a termőföld és víz nem fenntartható használatát) azzal, hogy elismerik az embereknek a termőföldek és egyéb létfontosságú természeti források tulajdonjogához fűződő jogát, továbbá irányadó elveket fogadnak el erre vonatkozóan;
30. sürgeti az AKCS-országokat, hogy az emberi jogok, a demokratikus elvek, a jogállamiság, a tartós gazdasági fejlődés és a tisztességes munka tiszteletben tartása alapján nyugvó politikát alakítsanak ki annak érdekében, hogy szembeszálljanak az agyelszívással és lehetővé tegyék az AKCS-országok számára, hogy a képzett munkaerő a saját országa fejlődését szolgálhassa;
31. felhívja a Bizottságot és az AKCS-országokat, hogy az AKCS-EU megállapodás migrációról szóló 13. cikkébe iktassák be a körkörös migráció elvét és annak körkörös vízumok általi lehetővé tételét; hangsúlyozza, hogy a szóban forgó cikk kiemeli az emberi jogok tiszteletben tartását és az AKCS-országok állampolgáraival való egyenlő elbánást, ugyanakkor ezen elvek hatályát a migrációigazgatás Európa általi kiszervezésével összefüggésben súlyosan sértik a tranzitországokkal kötött kétoldalú visszafogadási megállapodások, amelyek nem szavatolják a migránsok jogainak tiszteletben tartását, és amelyek biztonságukat és életüket veszélyeztető „lépcsőzetes” visszafogadásokat eredményezhetnek;
32. kéri, hogy a tárgyalások során erősítsék meg az alku tárgyát nem képező emberi jogi záradékokat és az e záradékok megsértése esetén kiróható szankciókat, többek között a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló és a HIV/AIDS-fertőzöttel szembeni megkülönböztetés tekintetében;
33. mélyszéles aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a sürgősségi esetek és a krónikus betegségben szenvedők növekvő száma ellenére igen korlátozott a szakorvosi ellátást biztosítani képes létesítmények száma; hangsúlyozza, hogy az orvosi infrastruktúrát és a közegészségügyet a fejlesztési stratégiák révén meg kell támogatni;
34. emlékeztet arra, hogy az AKCS-országok közegészségügyi rendszereinek egyik fő feladata és mindenkori azonnali teendője az egészségügyi ellátás biztosítása a lakosság, illetve a humanitárius válság, konfliktus, konfliktust követő helyzet vagy természeti katasztrófa után felépülő áldozatok számára, és ezt az AKCS-EU együttműködésnek megfelelően támogatnia kell;
35. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az AKCS-EU kapcsolatok fokozódó regionalizációja veszélyt jelenthet az AKCS-csoport egységességére és erejére nézve, és akadályozhatja a közös AKCS-EU intézmények Cotonou-i megállapodás szerinti működését;
36. úgy véli, hogy a második felülvizsgálat során a megállapodás szövegét is frissíteni kell, hogy tükröződjön benne az új EPA-intézmények (például a közös EPA-tanácsok, a kereskedelmi és fejlesztési bizottságok, valamint a parlamenti bizottságok) létrejötte, és hogy biztosított legyen a Cotonou-intézményekkel való együttműködés és az intézmények egymást kiegészítő jellege;
37. hangsúlyozza a Cotonou-i megállapodás parlamenti dimenziójának fontosságát, amelyet az AKCS-EU KPK testesít meg; hangot ad amelletti szilárd elköteleződésének, hogy a KPK a Cotonou-i megállapodás keretében folyó tevékenységek és folyamatok során a parlamenti részvétel biztosításával teljes körű szerepet töltsön be; hangsúlyozza, hogy rendíthetetlenül szembeszáll a KPK szerepe csökkentésére irányuló mindenmű kísérletnek és különösen a KPK munkamódszereire és üléseinek gyakoriságára kiható javaslatoknak, amelyek meghatározását magára a KPK-ra kellene bízni;
38. a KPK parlamentáris, képvisleti és demokratikus jellegének fokozása céljából kéri valamennyi AKCS-országot, hogy a jövőben a KPK-ban valóban parlamenti képviselők által, és nem pedig – amint az néha előfordul – kormányok képviselői által képviseltessék magukat, továbbá hogy az AKCS-EU megállapodás 17. cikkét ennek megfelelően módosítsák;

2010. január 20., szerda

39. határozottan hisz abban, hogy az AKCS-országok nemzeti parlamentjei kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be a fejlesztési együttműködési tevékenységek valamennyi vonatkozásában, beleértve a programozást, a végrehajtást, a nyomon követést és az értékelést is; kéri, hogy a Cotonou-i megállapodás felülvizsgálatakor e parlamenteket hivatalosan is ismerjék el az EFA által finanszírozott együttműködés résztvevőiként;

40. felszólít az AKCS-EU KPK megerősítésére és fejlesztésére, továbbá ragaszkodik ahhoz, hogy a Cotonou-i megállapodásban rendelkezzenek arról, hogy a KPK és az AKCS-országok parlamentjei megvizsgálhassák a nemzeti és regionális stratégiai dokumentumokat, az AKCS-EU gazdasági partnerségi megállapodásokat és az Európai Fejlesztési Alapot; kéri az egymást ténylegesen erősítő hatások kialakítását egyfelől a gazdasági partnerségi megállapodások által létrehozott új parlamenti bizottságok, másfelől a KPK között;

41. üdvözlí az EPA-k keretében létrejött parlamenti bizottságok és az AKCS-EU KPK közötti jövőbeni szinergiákat, amelyek az elnök és az előadók előadásain, az EPA keretében létrejött parlamenti bizottságok tagjainak a KPK-ban való részvételén, továbbá lehetőségek szerint párhuzamos ülések szervezésén stb. keresztül valósulnak meg, és amelyek növelik a KPK szakmai ismereteit, valamint lehetővé teszik a termékeny eszmecserét és együttműködést;

42. emlékeztet arra, hogy az EPA-k alapján létrejött parlamenti bizottságokat az Európai Parlament kezdeményezte annak érdekében, hogy a kereskedelmi és fejlesztési kérdésekre szakosodott parlamenti képviselők megfelelően részt tudjanak venni a kereskedelem terén megkötött összetett technikai megállapodások végrehajtásának nyomon követésében;

43. felhívja a Bizottságot és az AKCS-országokat, hogy a 10. EFA-ból finanszírozott nemzeti és regionális stratégiai dokumentumok kidolgozásakor ragaszkodjanak a hivatalos fejlesztéstámogatásnak az OECD Fejlesztési Segítségnyújtási Bizottsága által elfogadott meghatározásához;

44. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok és az AKCS-országok kormányainak és parlamentjeinek.
